2026-cı ilin dövlət büdcəsi layihəsi inkişafla bağlı bütün parametrləri özündə ehtiva edir

Noyabrın 7-də Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu, Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə, İnsan hüquqları, Regional məsələlər komitələrinin birgə iclası keçirilib. İclasda "Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə olunub.

İclası açan Milli Məclis Sədrinin müavini Ziyafət Əsgərov bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən rəhbərliyi ilə Azərbaycan böyük inkişaf yolu keçmiş, siyasi-iqtisadi uğurlar əldə etmiş, qlobal layihələr reallaşdırmış və dövlət suverenliyini tam bərpa etmişdir. Vaşinqtonda ABŞ Prezidenti Donald Trampın şahidliyi ilə Ermənistan-Azərbaycan sülh müqaviləsinin paraflanması isə ölkəmiz üçün yeni mərhələ açmışdır.

Vitse-spiker qeyd edib ki, büdcə layihəsi təkcə dövlətin əsas maliyyə sənədi deyil, həm də qarşıya qoyulan məqsəd və vəzifələrin bir il ərzində idarə olunmasını və həyata keçirilməsini təmin edən strateji sənəddir. Sədr müavini dövlət büdcəsinin "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də nəzərdə tutulmuş beş milli prioritetin reallaşdırılması üçün etibarlı maliyyə bazası yaratdığını, bu prioritetlər sırasında dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafın, işğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük qayıdış və Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafı məsələlərinin cari ildə də diqqət mərkəzində saxlanılacağını söyləyib.

Ziyafət Əsgərov deyib ki, milli təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi hər bir dövlət üçün prioritet məsələdir. O vurğulayıb ki, ölkəmizdə də bu istiqamətdə ardıcıl addımlar atılır və müdafiə qabiliyyətinin artırılması daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Ziyafət Əsgərov, ümumilikdə 2026-cı ilin dövlət büdcəsinin ölkənin sosial rifahını, iqtisadi sabitliyini və milli təhlükəsizliyini təmin edən, qarşıya qoyulan strateji hədəflərə uyğun sənəd olduğunu bildirib.

Sonra iclasda maliyyə naziri Sahil Babayev "Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsini diqqətə çatdırıb. O, 2026-cı ilin dövlət büdcəsinin Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi siyasətin əsas parametrləri rəhbər tutularaq hazırlandığını vurğulayıb. Həm 2026-cı il, həm də ortamüddətli dövr ərzində bu parametrlərin əsas hədəflərinin müəyyən edildiyini və bu çərçivədə ölkəmizdə makroiqtisadi, monetar və fiskal sabitliyin təmin olunacağanı bildirib. Qeyd edilib ki, büdcə paketi çərçivəsində ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, habelə əhalinin sosial rifahının yüksəldilməsi istiqamətində tədbirlərin maliyyələşdirilməsi önəmli hesab olunur. Bununla yanaşı, Böyük qayıdış proqramının icrası, Qarabağ və Şərgi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının yenidən qurulması və bərpası, keçmiş məcburi köçkünlərin bu ərazilərə geri qayıtması üçün maliyyə təminatı yaradılıb. Həmçinin iqtisadiyyatın inkişafı, davamlı kapital qoyuluşunun təmin edilməsi, infrastrukturun daha da yaxşılaşdırılması üçün müvafiq təminatlar nəzərdə tutulub.

Əsas makroiqtisadi göstəriciləri təqdim edən Sahil Babayev bildirib ki, icmal büdcənin xərcləri 48,8 milyard manat, dövlət büdcəsinin xərcləri isə 41,7 milyard manat məbləğində müəyyən olunub. Qeyd olunub ki, 2026-cı ildə icmal büdcənin gəlirləri 45 milyard manat, dövlət büdcəsinin gəlirləri isə 38,6 milyard manat təşkil edəcək.

Sahil Babayev vurğulayıb ki, dövlət büdcəsinin 2026-cı il üçün proqnozları və ortamüddətli dövr üçün müəyyən edilmiş çərçivə ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı üçün bütün vacib parametrləri özündə ehtiva edir.

Hesablama Palatasının sədr müavini Nəsir Sadıqov bildirib ki, Palatanın hazırladığı rəy 2026-cı il üçün dövlət büdcəsinə dair qanun layihəsinin mövcud qanunvericilik aktlarına uyğunluğu, nəzərdə tutulmuş dövlət büdcəsinin gəlirləri və xərcləri, büdcə kəsirinin proqnoz göstəricilərinin düzgünlüyü və tamlığı, həmçinin bu göstəricilərin əsas makroiqtisadi parametrlərə və ölkənin strateji sənədlərinə uyğunluğu barədə kənar dövlət maliyyə nəzarəti orqanının mövqeyini ifadə edir. Diqqətə çatdırılıb ki, 2026-cı ilin dövlət büdcəsinin layihəsi ilə bağlı təqdim olunmuş məlumatlarda "Büdcə sistemi haqqında" Qanunda büdcə sisteminin vahidliyi və bu sistemə aid olan büdcələrin müstəqilliyi ilə bağlı təsbit edilmiş tələblər təmin olunub, layihə vahid büdcə təsnifatı tətbiq edilməklə tərtib edilib.

İclasda çıxış edən iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Ələkbərov bildirib ki, dövlətin iqtisadi siyasətinin əsas məqsədlərindən biri sosial-iqtisadi potensialın gücləndirilməsi və dayanıqlı inkişafın təmin edilməsidir. O qeyd edib ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərin iqtisadi dövriyyəyə cəlb edilməsi istiqamətində genişmiqyaslı işlər həyata keçirilir. 2021-2025-ci illərdə bu məqsədlə dövlət büdcəsindən 22 milyard manatdan çox vəsait ayrılıb və bu, sosial rifahın yüksəldilməsi və dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi baxımından prioritet sərmayə istiqaməti olaraq qalır.

Nazir müavini əlavə edib ki, 2022-2025-ci illərdə ÜDM-in orta illik artım tempinin 3,3 faiz olacağı, bu artımın isə tamamilə qeyri-neft-qaz sektorunun hesabına təmin ediləcəyi gözlənilir. ÜDM-in orta illik artım tempinin 6,1 faiz təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır ki, bu da sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasında müəyyən edilmiş göstəricidən daha yüksəkdir.

Bildirilib ki, cari ilin ilk doqquz ayında əsas kapitala 13 milyard manat investisiya yönəldilib. Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə əsas kapitala yatırımlar 7 faiz, özəl qeyri-neft investisiyaları isə 10,8 faiz artıb və bu göstərici qeyri-neft ÜDM-in artım tempini 3,7 faiz üstələyib.

Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva bildirib ki, ölkə Prezidentinin yürütdüyü uğurlu daxili və xarici siyasət, habelə onun rəhbərliyi ilə insan hüquqları sahəsində həyata keçirilən ardıcıl islahatlar və qəbul edilən mühüm qərarlar insan hüquqlarına verilən yüksək dəyəri, beynəlxalq öhdəliklərə sadiqliyi nümayiş etdirir. Ombudsman insan hüquqlarının qorunması sahəsində dövlət qurumlarının fəaliyyətinin, habelə qanunvericiliyin davamlı olaraq təkmilləşdirilməsinin zəruriliyini qeyd edərək, daxil olan müraciətlərin araşdırılması və təhlili prosesində narahatlıq yaradan bəzi məsələlərin gələn ilin dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmasına ehtiyac olduğunu söyləyib və bir sıra sahələr üzrə təkliflərini səsləndirib.

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli çıxışında bildirib ki ölkədə sabit və proqnozlaşdırıla bilən ictimai-siyasi mühitin mövcudluğu, iqtisadiyyatın dayanıqlı inkişafı, ərazi bütövlüyünün və suverenliyin tam bərpa olunması dövlətin strateji kursunun düzgünlüyünü bir daha təsdiqləyir. Onun sözlərinə görə, eyni zamanda Azərbaycanın beynəlxalq müstəvidə artan nüfuzu və regionda formalaşan yeni geosiyasi reallıqlar ölkəmizin investisiyaya cəlbediciliyini artırıb. Komitə sədri əlavə edib ki, gələcək illərdə bu müsbət tendensiyanın daha da güclənəcəyi, yeni investisiyaların cəlb olunacağı və iqtisadiyyatın struktur baxımından daha da möhkəmlənəcəyi gözlənilir. Əli Hüseynli həmçinin növbəti ilin dövlət büdcəsində məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanlarına ayrılan vəsaitin 4,7 faiz artırılmasını mühüm addım kimi dəyərləndirib. Onun fikrincə, bu artım həmin qurumların maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılmasına və ədalət mühakiməsinin daha effektiv və şəffaf həyata keçirilməsinə töhfə verəcək.

Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov bildirib ki, regionların inkişafı və sosial rifahın qorunması dövlətin uzunmüddətli strategiyasının əsas prioritetlərindəndir və gələn ilin büdcəsində bu istiqamətdə nəzərdə tutulan xərclərin qorunması və artırılması vətəndaşların həyat səviyyəsinin daha da yüksəlməsinə xidmət edəcək. Komitə sədri çıxışında regionların və yerli özünüidarəetmə orqanlarının maliyyə dayanıqlığının gücləndirilməsinin, yerli resursların səmərəli istifadəsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev çıxışında qeyd edib ki, 2026-cı ilin dövlət büdcəsində müdafiə və milli təhlükəsizlik xərclərinin 8 milyard 714,8 milyon manat səviyyəsində müəyyən edilməsi ölkəmizin daxili sabitliyinin, müdafiə qabiliyyətinin və regional təhlükəsizlik siyasətinin möhkəmləndirilməsinə yönəlib. O deyib ki, təhlükəsizlik xərclərinin artırılması sadəcə maliyyə göstəricilərinin böyüməsi deyil, Azərbaycanın qarşısında duran yeni geosiyasi və təhlükəsizlik çağırışlarına adekvat cavabın ifadəsidir. Vurğulanıb ki, 2026-cı il üçün təhlükəsizlik büdcəsinin artırılması, ilk növbədə dövlətimizin qarşısında duran yeni təhlükəsizlik reallıqları və milli maraqlarımızın qorunması baxımından zəruri addımdır.

İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc gələn ilin Dövlət Büdcəsini bütövlüyün, qayıdışın büdcəsi kimi dəyərləndirib, sənəddə hərbi qüdrətin artırılması, iqtisadi inkişafın davamı və əhalinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması tədbirlərini yüksək qiymətləndirib. Vurğulanıb ki, büdcə həm milli təhlükəsizliyin, həm insan hüquqlarının təmininə, həm də insan kapitalının inkişafına xidmət edən sosialyönümlü sənəddir. Komitə sədri məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı mövcud vəziyyətə toxunub, son dövrlərdə bu istiqamətdə atılan mühüm addımlardan bəhs edib, sistemin daha səmərəli fəaliyyət göstərməsi, həmçinin məşğulluq sahəsindəki vergi siyasəti ilə bağlı bəzi qeydlərini bildirib.

Parlamentin İntizam komissiyasının sədri Eldar İbrahimov bildirib ki, 2026-cı ilin dövlət büdcəsi Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasını dəstəkləyən, real iqtisadi artımı və sosial rifahı təmin etməyə yönəlmiş sənəddir. Komissiya sədri vurğulayıb ki, qeyri-neft-qaz sektorundan daxilolmaların artımı Azərbaycanın iqtisadiyyatında aparılan islahatların və şaxələndirmə siyasətinin müsbət nəticəsidir. Komissiya sədri gələn ilin büdcəsinin əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə, ərzaq təhlükəsizliyinin təmininə və kənd təsərrüfatının inkişafına xüsusi diqqət ayırdığını qeyd edib, gələn ilin büdcəsinin icrasının Azərbaycanın iqtisadi, sosial və təhlükəsizlik dayaqlarını daha da möhkəmləndirəcəyini vurğulayıb.

Təqdim olunan qanun layihəsinin müzakirəsində çıxış edən Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsi sədrinin müavini Qüdrət Həsənquliyev, deputatlar Səyyad Aran, Razi Nurullayev, Azər Allahverənov, Səbinə Salmanova, Elman Nəsirov, Kamran Bayramov və Samir Vəliyev növbəti ilin dövlət büdcə layihəsi ilə bağlı fikirlərini açıqlayıblar, bəzi qeydlərini bildiriblər.

Maliyyə naziri Sahil Babayev və iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Ələkbərov çıxışlarda qaldırılan məsələlərə aydınlıq gətirdikdən sonra gündəlikdəki qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

"Azərbaycan"

Azərbaycan.-2025.- 8 noyabr (№239).- S.4.